

Lászlóffy Csaba

Az eltűnt idő látószögéből

Olykor mintha nem is csak szavakból, hanem a múlt elhullatott, elhasznált molekuláiból állítaná össze nyersanyagát – képes mégis extázist kiváltani. Az eltűnt idő látószögéből nézve nála a poros lombok is üde zöldek.

A nehéz szagok, a búskomorságba hajszolt vagy groteszkkal kacérkodó pillanatok ellenére – könnyedén elhessentve a szavak körülrajongott bogárrajját – a borzalmassal szembesülő világból kihallani a haiku hosszúságú sikolyok hitelét.

Származástan, „irodalmi genealógia”, a túlélés alternatívái – a brueghelinek nevezett erdélyi történelmi, vagy csupán családmitológiai tájon. Jóllehet az író morbid élvezettel képes elmerülni mások ostobaságában, kudarcában, hazug gyönyörében, mondjuk abban, hogy Lady Macbeth mobiltelefonon tovább úzi gyilkos cselszövéseit... Vagy éppen ő maga ad tovább egy pletykát, miszerint a városban „elterjedt egy teljesen alaptalan szóbeszéd”, hogy a kolozsvári filmgyártás megteremtője, a „nagyszerű Janovics Jenő” meztelen bálokat ad Rákóczi úti otthonában.

Hiszen az élet bagatell! Nem ér semmit... Hiszen az élet mindent megér!... Változatlanul ezt sugallják Kolozsvári Papp László felfokozottan szenzuálisra hangolt történetei.

Tévetegen visszanezünk, szölongatnánk az elfelejtésre kárhóztatott neveket. Az övé mentsvár lehet ma is, ezekben a képmutatásba süllyedő évtizedekben.

Kerek huszonöt évvel ezelőtt jutott el hozzánk Budapestről a *Madarak voltunk* című regénye, mely egyben családias üzenet: lévén az értelmiségi hősök konfliktusainak állandó színhelye bátyám Vörösmarty utcai manzárdlakása. „Álikánte félreteszi a könyvet, szeme a cédulákon. Fölvesz egyet, máshová teszi. Ilyen rebbenékeny az egész, csak ráfúj az ember és soha többé nem állítható föl ez a rend...”

Ezzel zárul a könyv. Az élet és a halál esélyeit számba venni több mint gőgös férfialom.

Csak a magánytól ments meg, Uram, a szeretethiánytól!... Tudtad ezt, Laci, hogy bele lehet halni, ha valakivel senki sem törődik már, valakit senki sem szeret.

„A széken ült, a karfa visszatartotta a lefordulástól, halott.”

Milyen kifejező írói mondat a magányban kiszenvedett emberi páriáról. S nem mindegy, hogy álmunkban vagy ébren tör ránk az iszonyat. A megszokás pusztán csak formai jegy, vagy természetünk részévé válhat?... Nem folytatom, nehogy még közös rémálmnknál kössek ki váratlanul: a kollektív magánytól a modernnek csúfolt világban, mely a Megváltótól reánk testált egyedüllétre felfeszített „tömegemberekre” épül.